

Czwartek, 20 maja 2021 r.

P9_TA(2021)0258

Wstępne sprawozdanie w sprawie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 168/2007 ustanawiające Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (COM(2020)0225) – (2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek dotyczący rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 168/2007 ustanawiające Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (COM(2020)0225),
 - uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności jego art. 352,
 - uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 168/2007 z dnia 15 lutego 2007 r. ustanawiające Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁽¹⁾ (rozporządzenie ustanawiające FRA),
 - uwzględniając europejską konwencję praw człowieka, art. 2, 6 i 7 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
 - uwzględniając wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie agencji zdecentralizowanych oraz wspólne podejście,
 - uwzględniając badanie zatytułowane „Strengthening the Fundamental Rights Agency – The Revision of the Fundamental Rights Agency Regulation” [„Wzmocnienie Agencji Praw Podstawowych – przegląd rozporządzenia ustanawiającego Agencję Praw Podstawowych”], opublikowane przez Departament Tematyczny ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych w maju 2020 r.,
 - uwzględniając art. 105 ust. 5 Regulaminu,
 - uwzględniając opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia,
 - uwzględniając wstępne sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0058/2021),
- A. mając na uwadze, że wniosek dotyczący rozporządzenia Rady to krok naprzód w zapewnianiu zasadniczo większej skuteczności prac Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) przez umożliwienie jej funkcjonowania w pełni we wszystkich obszarach kompetencji Unii oraz przez sprecyzowanie jej zadań i metod pracy, przy jednoczesnym przestrzeganiu zasad proporcjonalności i pomocniczości; mając na uwadze, że godne ubolewania jest, iż podstawa prawna wymaga na obecnym etapie jednomyślności w Radzie i zatwierdzenia przez Parlament, co oznacza, że zaangażowanie Parlamentu w reformę jest ograniczone;
- B. mając na uwadze, że FRA w istotny sposób przyczynia się do przestrzegania praw podstawowych oraz – jako niezależna i pełnoprawna agencja UE i strażniczka praw podstawowych – powinna zostać jeszcze bardziej wzmocniona, aby mogła jak najskuteczniej propagować i chronić prawa podstawowe, jednocześnie dążąc do dialogu dzięki aktywnemu zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, w tym izb adwokackich, organizacji zawodowych, sędziów i adwokatów;
- C. mając na uwadze, że ambicje UE dotyczące rozwijania silniejszego wymiaru zewnętrznego powinny znaleźć odzwierciedlenie w większym zaangażowaniu FRA w monitorowanie i kontrolę aktów i działań Unii i jej państw członkowskich we wszystkich aspektach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa;
- D. mając na uwadze, że w zglobalizowanym świecie zasadnicze znaczenie ma zagwarantowanie dostatecznej ochrony praw podstawowych dzięki współpracy międzynarodowej z państwami trzecimi;
- E. mając na uwadze, że zaufanie obywateli Unii do pracy organów policji i wymiaru sprawiedliwości można podnosić i zwiększać tylko dzięki właściwemu, dokładnemu i konsekwentnemu monitorowaniu i kontrolowaniu aktów i działań Unii i jej państw członkowskich oraz przez bezzwłoczne zapewnianie zgodności tych aktów i działań ze zobowiązaniami dotyczącymi praw podstawowych; mając na uwadze, że działalność FRA w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości jest zatem niezmiernie ważna i w związku z tym jej mandat powinien obejmować również obszar współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych;

⁽¹⁾ Dz.U. L 53 z 22.2.2007, s. 1.

Czwartek, 20 maja 2021 r.

F. mając na uwadze, że praca FRA w zakresie obrony praw podstawowych i określania wyzwań, takich jak prawa dzieci, migracja (w tym granice zewnętrzne), wykorzystanie sztucznej inteligencji i nowych technologii, równouprawnienie płci, przemoc uwarunkowana płcią i prawa kobiet itp., jest ważna z punktu widzenia priorytetów agencji, przez co wymaga uznania i wsparcia;

1. uważa, że cel FRA, jakim jest dostarczanie właściwym instytucjom, organom, biuram i agencjom informacji, pomocy i wiedzy fachowej w zakresie praw podstawowych oraz obrona i ochrona tych praw w UE, ma najwyższe znaczenie, gdyż FRA monitoruje praktyczne zastosowanie Karty w stosunku do wszystkich obywateli państw członkowskich i stara się zapewnić w ten sposób godne traktowanie każdej osoby, traktując jednakowo wszystkie państwa członkowskie; podkreśla jej ważną rolę jako podmiotu wspierającego Unię i jej państwa członkowskie przy wprowadzaniu środków lub określaniu kierunków działań związanych z prawami podstawowymi; podkreśla, że te działania wspierające mogą przybierać różne formy, w tym formę publikacji sprawozdań opartych na faktach, wyważonych i uwzględniających różne źródła; zachęca Komisję i Radę do systematycznego korzystania z danych opracowywanych przez FRA przy kształtowaniu polityki oraz zobowiązuje się do tego samego;

2. podkreśla, że przestępstwa z nienawiści i nawoływanie do nienawiści są powszechnym i palącym problemem, podobnie jak dyskryminacja z jakichkolwiek powodów, w tym ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, wszelkie poglądy, w tym polityczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, tożsamość lub ekspresję płciową, wiek lub orientację seksualną; przypomina, że perspektywa horyzontalna i przekrojowa ma zasadnicze znaczenie dla ochrony praw podstawowych wszystkich osób; ostrzega przed nasilaniem się i normalizacją nawoływania do nienawiści i różnych form rasizmu, ksenofobii i powiązanej z nimi nietolerancji, w szczególności antycyganizmu, antysemityzmu, islamofobii oraz rasizmu wobec osób czarnoskórych i osób o innym niż biały kolorze skóry w wielu państwach członkowskich, i zauważa, że zjawisko to zostało spotęgowane nasileniem się ruchów ekstremistycznych i wzrosło w środowisku internetowym, zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19; podkreśla zaangażowanie FRA w zwalczanie wszelkiego rodzaju dyskryminacji i wzywa Agencję, aby kontynuowała prace nad rozwojem sytuacji w zakresie nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści oraz by regularnie składała sprawozdania na temat zaistniałych przypadków i najnowszych tendencji;

3. potwierdza, że chce umożliwić FRA funkcjonowanie w pełni we wszystkich obszarach kompetencji Unii i wypełnianie jej roli zgodnie z założeniami prawodawców UE, a zatem określić zasady i warunki, na jakich będzie mógł wyrazić zgodę; ubolewa w tej sytuacji nad ograniczonym zaangażowaniem Parlamentu w reformę FRA i podkreśla, że opowiada się za zwykłą procedurą ustawodawczą; wzywa Komisję, by przydzieliła FRA odpowiednio zwiększony budżet, podobnie jak innym agencjom WSiSW, tak aby mogła ona w pełni wypełniać swoją rolę; uznaje potrzebę zatrudnienia we FRA odpowiednio wyspecjalizowanego personelu;

4. wzywa Radę, aby przy zmianie rozporządzenia ustanawiającego FRA wzięła pod uwagę następujące kwestie:

(i) *Zakres stosowania rozporządzenia*

zgodnie ze zmianami wynikającymi z wejścia w życie Traktatu z Lizbony w całym tekście rozporządzenia słowo „Wspólnota” należy zastąpić słowem „Unia” – oznacza to, że akty lub działania Unii lub państwa członkowskiego związane ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa lub podejmowane w jej ramach, jak również w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinny wchodzić w zakres działania FRA; w tym względzie powinno być jasne, że mandat FRA obejmuje obszar współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych oraz kwestie związane z poszanowaniem praw podstawowych na zewnętrznych granicach Unii (zgodnie z art. 77 TFUE), a także skupia się na kwestiach dotyczących wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych przez państwa członkowskie; podkreśla ważną rolę FRA w zapewnianiu cennego wkładu i udziału w kontekście postępowań prowadzonych na mocy art. 7 TUE i rocznego sprawozdania na temat praworządności; uważa, że FRA powinna również w przyszłości wносить wkład w kontekście rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie ogólnego systemu warunkowości w celu ochrony budżetu Unii⁽²⁾; podkreśla wobec tego rolę FRA jako instrumentu służącego obronie zasad demokracji, praworządności i praw podstawowych, zwłaszcza w czasach charakteryzujących się niepokojącymi tendencjami autorytarnymi;

(ii) *Współpraca z państwami trzecimi*

członkostwo w charakterze obserwatora nie powinno być ograniczone do krajów kandydujących lub krajów, które zawarły układ o stabilizacji i stowarzyszeniu, lecz powinno być otwarte dla innych państw trzecich, takich jak państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, Zjednoczone Królestwo lub – jeśli uzna to za właściwe zarząd FRA – kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa;

⁽²⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.

Czwartek, 20 maja 2021 r.

(iii) *Obszary działalności*

oprócz walki z rasizmem, ksenofobią i związanymi z nimi przejawami nietolerancji, jak określono w art. 5 ust. 2 lit. b) rozporządzenia ustanawiającego FRA, oraz bardziej ogólnego zobowiązania do zwalczania wszelkich form dyskryminacji i przestępstw z nienawiści, w części operacyjnej nowego rozporządzenia należy wyraźnie wymienić następujące obszary działalności:

walka z antycyganizmem, antysemityzmem, islamofobią, rasizmem wobec osób czarnoskórych i osób o innym niż biały kolorze skóry, ochrona praw osób należących do mniejszości oraz poszanowanie wszelkich poglądów, w tym politycznych;

(iv) *Programowanie roczne i wieloletnie*

należy uwzględnić propozycję Komisji, by zaprzestać stosowania obecnych pięcioletnich wieloletnich ram prac i odstąpić od ustanawiania ograniczeń tematycznych na każdy okres pięcioletni, aby umożliwić FRA dostosowanie prac i ukierunkowania tematycznego do pojawiających się priorytetów; agencja powinna przygotowywać programowanie w ścisłym porozumieniu z krajowymi urzędnikami łącznikowymi FRA w celu jak najlepszej i jak najskuteczniejszej koordynacji głównych obszarów tematycznych z organami krajowymi państw członkowskich; projekt dokumentu programowego należy przesłać właściwemu organowi przygotowawczemu Rady i Parlamentowi Europejskiemu do dyskusji, a w świetle wyników tych dyskusji dyrektor FRA musi przedłożyć zarządowi FRA do przyjęcia projekt dokumentu programowego;

5. wzywa Komisję do rozważenia bardziej wszechstronnego i ambitniejszego przeglądu rozporządzenia ustanawiającego FRA po przeprowadzeniu dogłębnej oceny skutków i konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami, aby zwiększyć niezależność, skuteczność i wydajność FRA; wzywa Radę, aby rozważyła takie propozycje; wzywa Komisję, by do celów przyszłego przeglądu uwzględniła w szczególności następujące kwestie:

(i) *Zarząd*

podobnie jak w przypadku wielu innych agencji UE Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych powinna mieć prawo do mianowania jednego dodatkowego członka zarządu FRA; powinno być możliwe jednokrotne ponowne mianowanie członków zarządu; należy uwzględnić wymóg dotyczący równowagi płci w organach tworzonych na mocy rozporządzenia ustanawiającego FRA; zachęca FRA do kontynuowania praktyki polegającej na zatrudnianiu co najmniej jednego członka komitetu naukowego mającego odpowiednią wiedzę fachową na temat równości płci;

(ii) *Niezależna ocena i przegląd działalności FRA*

co pięć lat akty i działania FRA należy poddawać niezależnej ocenie zewnętrznej, zlecajanej nie przez Komisję; celem niezależnej oceny zewnętrznej powinno być zbadanie w szczególności wpływu, skuteczności i efektywności działań i osiągnięć FRA oraz jej metod pracy; zarząd musi przeanalizować wnioski z ocen, o których mowa w art. 30 ust. 3 rozporządzenia ustanawiającego FRA, i wydać Komisji niezbędne zalecenia dotyczące zmian we FRA, zmiany jej metod pracy oraz zakresu jej zadań; Komisja musi przedłożyć sprawozdania z oceny i zalecenia Parlamentowi, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów oraz podać je do wiadomości publicznej; po analizie sprawozdania z oceny i zaleceń Komisja może przedłożyć wnioski dotyczące koniecznych jej zdaniem zmian w rozporządzeniu;

(iii) *Zadania*

na wniosek Rady, Komisji lub Parlamentu FRA powinna mieć możliwość prowadzenia w szczególności niezależnych badań naukowych i sondaży oraz wykonywania opracowań przygotowawczych i badań wykonalności, a także formułowania i publikowania wniosków i opinii na tematy szczegółowe, w tym ocen dotyczących poszczególnych krajów i opinii na temat wniosków ustawodawczych na różnych etapach procesu ustawodawczego oraz na temat

Czwartek, 20 maja 2021 r.

procedur przewidzianych w art. 7 TUE; powinno to być również możliwe z inicjatywy FRA, a nie tylko na wniosek instytucji Unii; ponadto poszczególne państwa członkowskie lub grupa państw członkowskich powinny mieć prawo inicjatywy; aktywną rolę FRA w przyszłym unijnym mechanizmie na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych należy włączyć do rozporządzenia, by FRA jako organ we współpracy z panelem niezależnych ekspertów określała bezstronnie główne pozytywne i negatywne zmiany w każdym państwie członkowskim i przyczyniała się między innymi do opracowania rocznego sprawozdania Komisji;

6. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
-